

ЗАТВЕРДЖУЮ
Проректор з наукової роботи
Дніпровського національного
університету імені Олеся Гончара
Олег МАРЕНКОВ

2026 р.

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації
Додуха Валерія Миколайовича на тему «Рід Галаганів в історіографічному освоєнні»,
представленої на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю
032 Історія та археологія

ВИТЯГ

з протоколу № 1 засідання міжкафедрального семінару
історичного факультету Дніпровського національного університету
імені Олеся Гончара
від 18 травня 2026 року

ГОЛОВА: д-р іст. наук, доц., декан історичного факультету, **Д. В. Архірейський** (07.00.01 – історія України).

СЕКРЕТАР: канд. іст. наук, доц. **О. В. Бойко** (07.00.01 – історія України)

Присутні: 6 із 6 членів міжкафедрального семінару: д-р іст. наук, ст. наук. співроб. **В. В. Ващенко** (07.00.06 – історіографія, джерелознавство та спеціальні історичні дисципліни); канд. іст. наук, доц. **О. М. Каковкіна** (07.00.01 – історія України); д-р іст. наук, проф. **Ю. А. Святець** (07.00.06 – історіографія, джерелознавство та спеціальні історичні дисципліни); д-р іст. наук, проф. **О. Б. Шляхов** (07.00.01 – історія України).

Запрошені: канд. іст. наук, доц. **В. І. Воронов** (07.00.06 – історіографія, джерелознавство та спеціальні історичні дисципліни); д-р іст. наук, проф. **О. І. Журба** (07.00.06 – історіографія, джерелознавство та спеціальні історичні дисципліни); **В. М. Додух** (здобувач).

Порядок денний: розгляд і обговорення дисертаційної роботи Додуха Валерія Миколайовича на тему «Рід Галаганів в історіографічному освоєнні», представленої на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 032 Історія та археологія.

Тема дисертації «Рід Галаганів в історіографічному освоєнні» затверджена Вченою радою Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара, науковим керівником призначено д-ра іст. наук, професора О. І. Журбу (протокол № 4 від 1 грудня 2022 року).

Підготовка здобувача третього рівня вищої освіти здійснюється за акредитованою освітньо-науковою програмою «Історія та археологія» зі спеціальності 032 Історія та археологія (Сертифікат про акредитацію освітньої програми 17461, дійсний до 01.07.2030 року).

СЛУХАЛИ: Обговорення дисертації аспіранта 4 року навчання Додуха Валерія Миколайовича на тему «Рід Галаганів в історіографічному освоєнні» на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 032 Історія та археологія.

Перевірку на плагіат здійснювала комісія у складі: канд. іст. наук, доц. **О. В. Дяченко**; канд. іст. наук **Є. О. Сніди**; канд. іст. наук, доц. **О. Ю. Коломоєць**.

За результатами перевірки дисертаційної роботи на плагіат програмою «Strike Plagiarism» зроблено висновок: дисертаційна робота В. М. Додуха має достатній рівень унікальності (87.35 %) і може бути допущена до захисту.

Роботу було розглянуто фаховим експертом канд. іст. наук, доц. кафедри спеціальних галузей історичного знання та дидактики історії **Вороновим В. І.**

Роботу виконано на 227 сторінках, з яких 178 є основною частиною, і містить такі складові частини: анотація, зміст, вступ, чотири розділи, дев'ять підрозділів, висновки, список використаної літератури на 31 сторінці та додатки на 3 сторінках.

Доповідь аспіранта В. М. Додуха:

Добрий день, шановний голова та члени міжкафедрального семінару! Тема дисертаційного дослідження: «Рід Галаганів в історіографічному освоєнні». Робота виконана на кафедрі спеціальних галузей історичного знання та дидактики історії Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара. Науковий керівник – доктор історичних наук, професор Журба Олег Іванович.

Актуальність дослідження визначається декількома аспектами. По-перше, переосмислення ролі української соціальної еліти в цілому та представників старшинсько-шляхетсько-дворянської спільноти XVIII–XIX ст. є одним із провідних трендів сучасної історіографії. По-друге, серед представників старшинсько-дворянських родин Лівобережної України Галагани займали особливе місце, будучи не лише однією з найзаможніших родин цього регіону, а і його справжніми громадськими та військовими лідерами. По-третє, за підсумками майже двохсотлітнього процесу історіографічного освоєння історії родини Галаганів сформувався актуальний запит на наукову експертизу цього великого доробку – як у конкретно-історичному, так і в дисциплінарному історіографічному вимірах. Окрім особистого інтересу, моя увага до роду Галаганів викликана і тим, що цьому роду серед усіх старшинсько-дворянських родів Лівобережної України присвячено чи не найбільшу кількість наукової літератури, що надавало можливість простежити безперервність історіографічного процесу. Отже, актуальність дисертації полягала у тому, що дослідження роду Галаганів може розглядатися як ефективний інструментарій для вивчення історії вітчизняної історичної науки.

Об'єктом дослідження є уявлення про соціальні еліти Лівобережної України XVIII–XIX ст. в історіографії. **Предмет дослідження** – процес становлення та особливості формування історіографічних образів старшинсько-дворянського роду Галаганів.

Мета дослідження полягає у виявленні механізмів та принципів конструювання образу/образів старшинсько-дворянського роду Галаганів у наукових і науково-популярних творах.

Виходячи з поставленої мети, сформульовані наступні **завдання**:

- провести історіографічну експертизу та обґрунтувати теоретико-методологічну основу роботи;
- створити репрезентативну джерельну базу дисертації;
- виявити основні етапи та напрямки досліджень роду Галаганів і його головних представників;
- установити основні риси та підстави формування образу/образів роду Галаганів в історіографії другої половини XIX – початку XX ст.;

- охарактеризувати репрезентації родини Галаганів у наукових та науково-популярних публікаціях 1920-х – середини 1980-х рр.;
- простежити трансформації, видозміни та переосмислення образів Галаганів у сучасній історіографії;
- синтезувати отриману інформацію та з'ясувати, чому певні оцінки роду Галаганів стали фундаментальними та зразковими, мали значний вплив на подальші дослідження, а інші були сприйняті критично й не закріпилися в науковій думці.

Методологічною основою дисертаційної роботи стали базові принципи історичного дослідження: історизму, об'єктивності, соціального підходу. Окрім того, в дисертації використано загальнонаукові та власне історичні методи дослідження: аналізу та синтезу, системно-структурний, логічний, компаративний, хронологічний, періодизації; методи історичної біографістики (персонологічний, родинознавчий, просопографічний). Дисциплінарна історіографічна направленість дослідження зумовила активне використання таких специфічних методів, як метод класифікації, ідентифікації та критики історіографічних джерел, патографічний метод, метод вивчення продуктів діяльності (праксиметричний). Провідним методологічним підходом стала теорія історіографічного образу, спрямована на виявлення генези, формування та еволюції уявлень про рід Галаганів в історіографії. Дана теорія є вкрай корисною для досягнення поставлених дослідницьких завдань та надала можливість не тільки всебічно дослідити героя, але й представити результати даного дослідження в найбільш структурованій формі.

Інформаційна база дисертаційної роботи, основу якої складає історіографія другого рівня та комплекс історіографічних та археографічних джерел, є цілком репрезентативною, достатньою і у сукупності із задіяним методологічним інструментарієм надає можливість вирішити поставлені дослідницькі завдання.

Наукова новизна дослідження полягає в тому, що вперше синтезована історіографія досліджень історії роду Галаганів. Крім того, масив інформації про наших героїв вперше розглядається з позиції теорії образів із виділенням основних етапів, напрямків та підходів вивчення цього старшинсько-дворянського роду та українських соціальних еліт XVIII–XIX ст. у цілому. Було знайдено та проаналізовано історіографічну інформацію не тільки про найвідоміших Галаганів – Гната Івановича та Григорія Павловича, а й про кожного члена династії, який залишив по собі хоча б мінімальну згадку в науковій чи науково-популярній літературі.

У результаті роботи я прийшов до наступних **висновків**:

Історіографічна та джерелознавча експертизи продемонстрували значний і цілком достатній для вирішення завдань дисертації інформаційний потенціал. За більше ніж півтора століття було видано сотні праць, спеціально присвячених роду Галаганів, або таких, де Галагани були включені у різноманітні проблемні та дисциплінарні ракурси вітчизняної історії.

Аналіз інформаційної бази дисертації дозволив виявити деякі загальні риси процесу історіографічного освоєння теми в цілому:

- кількісна асиметрія та перервність історіографічної традиції вивчення роду Галаганів;
- перевага досліджень, присвячених публічній активності Галаганів в соціально-політичній, господарській, громадській, благодійницькій сферах;
- гендерна диспропорція представлення роду: протягом XIX та XX ст.;
- нерівномірність представлення членів родини Галаганів в наукових публікаціях. Найбільшу увагу привертала засновник династії Гнат Іванович та

останній чоловічий представник роду Григорій Павлович. Інші члени родини представлені епізодично, але кожен із них ставав предметом наукових досліджень.

У дисертації виділені три етапи вивчення Галаганів у вітчизняній історичній науці, в рамках яких формувалися історіографічні образи представників цієї родини.

На першому етапі зусиллями істориків народницького спрямування – М. Костомарова, О. Лазаревського, Д. Яворницького, І. Павловського та інших – був накопичений значний джерельний матеріал та зроблені перші спроби сформуванню прижиттєвий та меморіальний образ Галаганів. На етапі формування прижиттєвого образу на його становлення своїми творами та меценатською підтримкою значний вплив мав Г. П. Галаган, що суттєво стримувало застосування критичних підходів щодо членів його родини.

Протягом трьох десятиліть на межі XIX та XX ст. склалися основні риси образу Галагана та окремих представників цієї родини. Перші покоління постають як типові представники козацької старшини Лівобережної України, основною турботою яких ставали питання розширення маєтків, збагачення за будь-яку ціну, зміцнення соціальних позицій.

Після згасання роду Галаганів у 1888 р. в рамках формування меморіального образу проблемні пріоритети змістилися на пошуки досягнень і звершень членів родини в адміністративному та сакральному будівництві, збереженні та зміцненні родинних традицій, меценатстві, народній освіті тощо. Вершиною конструювання меморіального образу стали праці А. Степовича, які ґрунтувалися на основі великого обсягу джерел із галаганівського архіву, власних спостережень та родинознавчих нарисів самого Григорія Галагана.

До новацій цього періоду варто віднести спроби створення психологічних портретів окремих представників родини, введення до наукового обігу жіночих, цілком позитивно сприйнятих, образів, включення Галаганів до генеалогічних розвідок, що демонстрували їх глибоку вкоріненість у систему родинних зв'язків еліти Лівобережної України.

Другий історіографічний етап наукового освоєння історії Галаганів розтягнувся з 1920-х до середини 1980-х рр. Його ключові ознаки визначалися протистоянням радянської та діаспорної історіографії, для яких образи Галаганів значною мірою були інструментом ідеологічної легітимації власних методологічних підходів та переконань. Радянські дослідники здебільшого таврували Галаганів як експлуататорів трудового народу та соціальних егоїстів, а діаспорні – докладали зусиль для реабілітації української еліти як державотворчої, конструктивної сили, лідерів, організаторів і керівників суспільного життя, спрощуючи і збіднюючи таким чином образи представників старшинсько-дворянської еліти.

У межах радянської історіографії можна виділити два періоди. Перший (1920 – початок 1930-х рр.) припав на добу українізації, коли в працях окремих представників «старої» школи ще зберігалось позитивне й навіть прихильне ставлення до Галаганів як значимих діячів української історії і культури. Водночас історики-марксистки, переосмислюючи історіографічну спадщину, застосовували класовий, марксистський підхід, який змушував ставитися до дворянства, як до ворожої соціальної групи. Навіть захоплення Г. П. Галагана українською мовою, фольклором, меценатські кроки на підтримку народної освіти, ліберальне ставлення до покращення долі селян, викликало рішуче несприйняття та звинувачення за недостатньо послідовну та рішучу позицію.

Другий період радянської історіографії (1930–1980-ті рр.) характеризувався маргіналізацією проблем історії соціальних еліт загалом, схематизмом і суттєвим спрощенням їх образів. Єдиними представниками родини, що залишилися в полі уваги радянських істориків були Г. І. та Г. П. Галагани. Перший залишився неодмінним героєм подій Північної війни, зруйнування Запорозької Січі та зради гетьмана І. Мазепи. В той час як Григорій Павлович згадувався як учасник підготовки Селянської реформи, що займав ліберальні позиції. Попри зменшення кількості праць, присвячених Галаганам, саме в цей період утвердився послідовний критичний підхід до оцінки діяльності всіх без винятку членів родини.

Українські діаспорні історики загалом продовжували традиції кінця ХІХ – початку ХХ ст. в осмисленні історії української соціальної еліти. У цьому контексті постать Гната Галагана поставала як приклад жорсткого й самовільного землевласника. Проте головним звинуваченням цього діяча ставало його прислужництво Російській імперії і зрада державотворчим планам І. Мазепи. Цікаво відзначити, що оцінки Гната Галагана в радянській та діаспорній історіографіях здебільшого збігалися, проте мотиви критики відрізнялися: одні акцентували увагу на соціальному гнобленні, інші – на його лояльності до московської влади та ролі в ослабленні Гетьманщини. Щодо Г. П. Галагана, то діаспорні дослідники в цілому підтримували його ідеалізований образ.

Незважаючи на відсутність спеціальних досліджень, порівняно невеликий обсяг праць, де Галагани хоча б згадувались, другий історіографічний етап сприяв збереженню безперервності дослідницької традиції, що стало важливою передумовою для подальшого переосмислення ролі роду Галаганів в українській історії.

У сучасному етапі наукового освоєння родини Галаганів також виділяються два періоди. До досягнень першого (середина 1980 – середина 2000-х рр.) можна віднести: переосмислення ролі соціальної еліти в цілому, відмову від негативних оцінок, властивих радянській історіографії, орієнтацію на здобутки істориків кінця ХІХ – початку ХХ ст. та діаспорну історіографію, початки археографічних публікацій з історії роду Галаганів, появу крупних дисертаційних праць, присвячених різним аспектам публічної діяльності представників роду.

На другому етапі (з середини 2000-х рр. до нашого часу) виявлені якісні зміни у підходах до вивчення української старшини та дворянства. Під впливом сучасної світової гуманітаристики дослідження історії роду Галаганів набуває міждисциплінарного характеру, включається у різноманітні контексти як історичного часу функціонування самого роду, так і новітніх напрямків історичних студій (нова біографістика, мікроісторія, емоцінологія, імагологія, ментальна географія, нова інтелектуальна та соціальна історія). Виявлено функціонування та взаємодію двох основних неформальних осередків вивчення історії роду Галаганів. Лідерами київського осередку стали М. Будзар та Є. Ковальов, а дніпровського – Т. Литвинова. На новітньому етапі дослідження родинної історії Галаганів виникли і нові форми наукової репрезентації, основною з яких стала поява капітальних археографічних монографій. На відміну від попередників, сучасні автори, зосереджуючи свою увагу, насамперед, на різних видах еґо-документів (листування, спогади, щоденники) в центр своєї дослідницької уваги поставили питання висвітлення внутрішнього світу своїх героїв, структур свідомості, мотивацію діяльності, конструювання ідентичностей. Результати такої праці стали основою для якісного розширення проблемно-тематичного спектру вивчення родини Галаганів та подолання схематизму їх традиційних образів.

Результатом дисертаційної роботи стало виявлення причин, механізмів, ідеологічних та наукових стратегій історіографічного освоєння роду Галаганів в історіографії другої половини ХІХ – ХХІ ст. Дослідження історії видатного старшинсько-дворянського роду в літературі цього часу дозволило також простежити процес трансформації самої української історичної науки. Історіографічне освоєння роду Галаганів пройшло шлях від народницько-критичних та глорифікованих меморіальних інтерпретацій крізь конфронтаційні радянські та діаспорні уявлення, від національно-орієнтованих оцінок до сучасного міждисциплінарного та антропологічно орієнтованого підходу у представленні соціальної еліти. Результати дослідження мають також і методологічний пафос через те, що прийоми і методи дослідження родини Галаганів, апробовані на сучасному етапі освоєння її історії, продемонстрували свою ефективність і можуть стати дослідницьким орієнтиром для розробки персональної та родинної історії представників соціальної еліти в цілому.

Дякую за увагу!

ЗАПИТАННЯ ТА ВІДПОВІДІ

Головуючий, доктор іст. наук, проф. Д. В. Архірейський (07.00.01 – історія України): У мене два запитання:

1. У тексті я помітив, що прізвище «Галаган» зазвичай пишеться з літерою «г». Однак подекуди, воно подане як «Галаган». Чи скрізь уніфіковано написання цього прізвища?

2. У переліку методів згадується логічний метод. Чи могли б ви пояснити, як саме автор дисертації розуміє цей метод і як він застосовується в дослідженні?

Аспірант В. М. Додух: Щодо використання логічного методу як базового, то я спирався насамперед на основні закони логіки. Зокрема, це стосується першого періоду дослідження, де йдеться про те, що Григорій Павлович Галаган впливав на формування власного образу. Я виходив із того, що як один із меценатів українського національного руху він об'єктивно був зацікавлений у формуванні позитивного іміджу. Відповідно, його образ, як і образи членів його родини, конструювалися переважно в позитивному ключі. Також логічний підхід застосовувався під час визначення основних етапів дослідження. Зокрема, я виходив із того, що зміна державних форм управління та ідеологічних орієнтирів неминуче призводить до змін в оцінках і способах інтерпретації діяльності представників родини Галаганів. Отже, я керувався розумінням того, що зовнішні чинники закономірно впливають на формування оцінок і характеристик членів родини. У цьому сенсі логічний метод полягав у встановленні взаємозв'язків між різними етапами дослідження, які є взаємодоповнюючими, а також у переході від загальних положень до більш конкретних висновків.

Щодо літер «г», то навіть самі дослідники не мають єдиної думки стосовно єдиної структури написання цього прізвища. Коли я подавав оцінки або посилався на конкретні праці, то намагався зберігати варіант «Галаган» саме в тій формі, в якій його використовували автори відповідних досліджень. Водночас у більшості тексту я прагнув до уніфікації й обрав написання «Галаган» із двома літерами «г». Такий вибір зумовлений тим, що саме цей варіант є більш уживаним у сучасних енциклопедіях, зокрема й у найавторитетніших виданнях. Тому я залишив його як основний, використовуючи інші варіанти лише у випадках прямого цитування.

Доктор іст. наук, проф. Ю. А. Святець (07.00.06 – історіографія, джерелознавство та спеціальні історичні дисципліни): Кілька раз у тексті роботи використовується таке поняття, як «знеособлення» когось із Галаганів. Але фактично відсутнє пояснення, який сенс в нього вкладається. Чи не могли б нам пояснити, що ви мали на увазі під фразою «знеособлення членів роду Галаганів»?

Аспірант В. М. Додух: Щодо поняття «знеособлення», то я маю на увазі зведення представників роду до типових, узагальнених образів дворянства або старшинської верстви – своєрідних макрообразів. Обережно можна говорити і про певні архетипи. Йдеться про ситуацію, коли Галагани постають не як унікальні діячі історичного процесу, а як «типові» поміщики, подібні до інших родин, наприклад Білозерських, Маркевичів тощо. У такому разі на них ніби штучно проєктуються узагальнені характеристики – як негативні, так інколи й позитивні – притаманні ширшій соціальній групі української дворянської еліти. Особливо це помітно в радянській історіографії, де Галаганів у багатьох працях подають узагальнено – як представників дворянства певного типу, часто перелічуючи їх поруч з іншими родинами та згадуючи їхню участь у тих чи інших подіях (наприклад, у підготовці Селянської реформи), без індивідуалізації їхньої ролі. Саме це я і вкладаю в поняття «знеособлення»: вони не зникають із історичного процесу, але втрачають індивідуальні риси, набувають узагальнених характеристик і ніби розчиняються серед інших дворянських родин.

Доктор іст. наук, проф. Ю. А. Святець (07.00.06 – історіографія, джерелознавство та спеціальні історичні дисципліни): Чи правильно я зрозумів, що в ході свого дослідження ви не враховуєте просопографічні аспекти вивчення роду Галаганів?

Аспірант В. М. Додух: Ні, не зовсім так. Основу мого дослідження становлять передусім історіографічні та археографічні джерела. До просопографічних аспектів я звертався, але не як до основного підходу. Я використовував їх радше додатково – у контексті аналізу окремих біографій, представлених у наукових дослідженнях (зокрема, у працях А. Степовича). Крім того, варто зазначити, що загалом існує небагато ґрунтовних біографічних або повноцінних генеалогічних досліджень, присвячених роду Галаганів. Саме тому джерела біографічного характеру не стали основними в моїй роботі.

Доктор іст. наук, ст. наук. співроб. В. В. Ващенко (07.00.06 – історіографія, джерелознавство та спеціальні історичні дисципліни): У мене питання до назви роботи. У ній використано наукову метафору – «історіографічне освоєння», яка фактично є авторським терміном. Хотів би уточнити, де саме цей термін був верифікований або обґрунтований автором. Адже у поданому вигляді він виглядає радше як публіцистична або метафорична конструкція. Відомо, що використання наукових метафор у дослідженнях можливе, однак за умови їхнього чіткого пояснення та методологічного обґрунтування. У зв'язку з цим виникає питання: чому в роботі не використано більш усталені в академічному дискурсі формулювання, такі як «репрезентації» або «інтерпретації», які є загальноприйнятими в наукових дослідженнях?

Аспірант В. М. Додух: Коли я перекладав анотацію до роботи англійською, термін «освоєння» я переклав як «representation», тобто ці поняття в певному контексті можуть бути взаємозамінними. Також, говорячи про цей термін, я виходив із того, що «освоєння» означає не завершений процес, а радше динамічне явище, яке фіксується на певному етапі. У цьому сенсі «освоєння Галаганів» я розглядав як

процес, що триває й досі, тобто як відкрити історичну інтерпретацію без остаточної «крапки».

Канд. іст. наук, доц. О. М. Каковкіна (07.00.01 – історія України): У мене питання щодо назви теми. Вона залишалася незмінною чи були зміни, і якщо були, то чи вони затверджені через вчену раду?

Аспірант В. М. Додух: Ця назва була сформульована ще на самому початку роботи, затверджена і зафіксована в довідці про виконання освітньо-наукової програми. У такому ж формулюванні вона й використовується в роботі без змін.

ВИСТУП НАУКОВОГО КЕРІВНИКА:

Доктор іст. наук, проф. Журба О. І.: Добрий день, шановні члени семінару, шановні присутні! Аспірант В. М. Додух навчається у аспірантурі з 2022 р. Індивідуальний план навчальної та наукової роботи виконаний своєчасно і у повному обсязі. При проходженні викладацької практики аспірант виявив свої педагогічні таланти та схильність до наукової роботи.

Дисертація В. М. Додуха присвячена актуальній науковій проблемі – історії вивчення одного з найвідоміших родів соціальної еліти Лівобережної України XVIII – XIX ст. За майже двісті років історіографічного освоєння цієї теми був створений значний масив дослідницької, археографічної та науково-популярної продукції, яка потребує якісної історіографічної експертизи як в контексті розробки цілого віяла важливих проблем вітчизняної історії, так і в дисциплінарному історіографічному плані, як ефективний шурф у дослідженні історії української історичної науки.

Робота є результатом багаторічних, ще зі студентських років, зусиль автора з розробки різних аспектів цієї проблематики, що знайшло відображення у 4-х фахових публікаціях та численних апробаціях матеріалу дисертації на різного рівні наукових форумах.

Представлений твір став результатом глибокого і цілеспрямованого опрацювання значного масиву історіографічних джерел та історіографії другого рівня, що у поєднанні із адекватним вибором методологічного інструментарію дозволив поставити важливу наукову проблему, визначити предметно-об'єктні параметри дослідження, сформулювати мету і завдання роботи, визначити найбільш ефективну і логічну структуру дисертації.

Наукова новизна висновків дисертації полягає в тому, що вперше синтезована історіографія досліджень історії роду Галаганів; уперше масив інформації про наших героїв розглядається з позиції теорії образів, виділені основні етапи, напрямки та підходи у вивченні цього старшинсько-дворянського роду та українських соціальних еліт XVIII–XIX ст. у цілому; було знайдено та проаналізовано історіографічну інформацію про кожного члена династії; виявлений стан розробки історії роду Галаганів у вітчизняній історіографії та намічені перспективи у подальшому вивченні теми.

Дисертація є самостійною творчою працею, в якій автор продемонстрував високу наукову культуру, вміння оперувати сучасними методами історіографічного дослідження, знайомство із вітчизняною та зарубіжною літературою, вміння пропонувати власні оригінальні інтерпретації, досягати поставлених завдань та усвідомлювати перспективи подальшої наукової розробки проблеми. Дисертація оформлена на належному рівні, мова дисертації чітка та логічна.

Отже, дисертація Додуха Валерія Миколайовича на тему: «Рід Галаганів у історіографічному освоєнні» відповідає вимогам щодо дисертацій доктора філософії,

викладеним у пунктах 9, 10, 11, 12 «Про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 6 березня 2019 р. № 167, зі змінами, затвердженими Постановою Кабінету Міністрів України № 979 від 21 жовтня 2020 р. та № 608 від 9 червня 2021 р., «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії (Постанова Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 р. № 44), а тому вона може бути допущена до захисту.

Дякую за увагу!

ВИСНОВКИ ФАХІВЦЯ-РЕЦЕНЗЕНТА:

Жанд. іст. наук, доц. В. І. Воронов (07.00.06 – історіографія, джерелознавство та спеціальні історичні дисципліни): Я з надзвичайним інтересом ознайомився з дослідженням Валерія Миколайовича. Відверто кажучи, давно не доводилося читати настільки якісних робіт. Автор переконливо демонструє високий фаховий рівень, здатність до глибокого занурення в історіографічний дискурс та вміння самостійно розв'язувати складні дослідницькі завдання. Разом із тим, дозвольте окреслити низку зауважень і рекомендацій.

У вступній частині дещо бракує чіткішого методологічного обґрунтування сучасних підходів, зокрема родинознавчого та підходів нової сімейної історії. Водночас варто враховувати, що останній сформувався переважно в американській історіографії, де класичне генеалогічне трактування має іншу традицію. У європейському ж науковому дискурсі генеалогія розглядається ширше – як міждисциплінарна галузь, що поєднує гуманітарні та частково природничі підходи. У цьому контексті в роботі частково бракує терміна «генеалогічний підхід».

Щодо термінології, то звертаю увагу на формулювання «об'єкту дослідження» та використання поняття «уявлення», яке виглядає дещо дискусійним у історіографічному контексті. Також викликає питання термін «історіографічне освоєння» в назві роботи, який потребує додаткового пояснення або методологічного обґрунтування. Мета дослідження загалом сформульована коректно, однак окремі формулювання, зокрема «конструювання образів», могли бути замінені на більш усталені в історіографії поняття, наприклад, «інтерпретація» або «моделювання».

Також звертаю увагу на надмірну кількість дослідницьких завдань, частина з яких має очевидний або допоміжний характер.

У першому розділі доцільно було б чіткіше структурувати періодизацію історіографічної традиції та конкретизувати виділені етапи. Крім того, деякі методи, зокрема патографічний і праксиметричний, потребують чіткого пояснення та прив'язки до конкретних результатів дослідження.

У другому розділі робота виконана на високому науковому рівні, матеріал опрацьовано ґрунтовно, зауважень суттєвого характеру немає.

У третьому розділі варто уточнити логіку поєднання радянської та діаспорної історіографій, можливо, через введення порівняльного контексту. Окремі питання викликає класифікація деяких авторів як представників радянського дискурсу, що потребує додаткового обґрунтування.

У четвертому розділі варто уточнити періодизацію сучасної історіографії та межі хронологічного поділу.

Також звертаю увагу на окремі термінологічні нюанси у визначенні статусу окремих досліджень і публікацій (монографія/археографічне видання).

Загалом робота справляє позитивне враження. Автор демонструє глибоке знання теми, вміння працювати з широким колом джерел і здійснювати переконливі аналітичні узагальнення. Окремі зауваження мають радше рекомендаційний характер і не впливають на загальну високу оцінку дослідження. Робота, безперечно, може бути рекомендована до захисту у спеціалізованій раді за спеціальністю 032 Історія та археологія.

В ОБГОВОРЕННІ ДИСЕРТАЦІЇ В. М. ДОДУХА ВЗЯЛИ УЧАСТЬ:

Д-р іст. наук, ст. наук. співроб. В. В. Ващенко (07.00.06 – історіографія, джерелознавство та спеціальні історичні дисципліни): Якщо подивитися на роботу з точки зору стандартної академічної структури, зокрема історіографічного дослідження та джерельної бази, то зазвичай очікується чітка послідовність: спочатку джерельна база, далі – методологія та теоретичні засади (часто у форматі «теоретико-методологічні основи»). У даному випадку, оскільки робота має історіографічний характер, джерельною базою фактично виступає сама історіографія. Це варто було б чіткіше підкреслити в структурі, щоб вона виглядала більш академічно вивіреною. Також у вступі та методологічному розділі заявлено використання імагологічного підходу. Водночас у списку літератури відсутні базові праці з імагології (зокрема класичні дослідження про культурні репрезентації та конструювання образів). Це варто було б виправити шляхом додавання ключових теоретичних робіт. У другому розділі звертає на себе увагу назва підрозділу «боротьба за позитивний образ Галаганів». Вона містить оціночний компонент («позитивний»), що не є бажаним для академічних формулювань. Доцільно було б переформулювати її у нейтральних термінах, наприклад через «формування» або «репрезентацію образу». Також у структурі підрозділів є певна неузгодженість: в одних випадках акцент зроблено на дискурсивно-нарративному підході, а в інших – на джерельній або періодизаційній основі. Було б доцільно уніфікувати принцип побудови назв підрозділів, щоб уникнути методологічного дисбалансу. Водночас загалом робота виглядає завершеною та якісно виконаною. Виявлені зауваження мають переважно рекомендаційний характер і не впливають на позитивну загальну оцінку дослідження. Робота може бути рекомендована до захисту у спеціалізованій раді за спеціальністю 032 Історія та археологія.

Д-р іст. наук, проф. О. Б. Шляхов (07.00.01 – історія України): Я з інтересом ознайомився з дисертаційною роботою Валерія Додуха та хочу привітати автора і наукового керівника з якісно виконаним дослідженням, яке загалом відповідає високому теоретико-методологічному рівню. Водночас дозволю собі окреслити низку зауважень і рекомендацій. Передусім, у роботі є певна кількість мовностилістичних і редакційних похибок – від анотації до висновків. Це суттєво впливає на сприйняття тексту, тому робота потребує ретельного вичитування та коректури. Виявлено і фактологічну неточність у першому розділі щодо хронології подій, пов'язаних із Гнатом Галаганом та подіями початку XVIII ст., де порушено послідовність історичних подій. Методологічно звертає на себе увагу відсутність у переліку методів діяхронного підходу, який фактично реалізується через періодизацію в усій роботі. Це варто було б чітко зафіксувати. Найбільше зауважень викликає проблема періодизації історіографії, зокрема четвертого розділу. Хронологічні межі (середина 1980-х – початок 2000-х) виглядають недостатньо обґрунтованими та внутрішньо непослідовними, оскільки в тексті вони змінюються (1990-ті роки, період незалежності тощо). Також потребує уточнення використання радянських

методологічних категорій (зокрема «класовості» та «партійності»), а також узгодження термінології в межах різних розділів. Окремо слід переглянути назви розділів і підрозділів, зокрема ті, що містять оціночні формулювання («сучасний період», «спеціальні праці»), а також уточнити принципи структуризації матеріалу та періодизації. Водночас підкреслюю, що ці зауваження мають переважно рекомендаційний характер. Робота є цілісною, змістовною, демонструє глибоке опрацювання матеріалу та належний рівень наукової інтерпретації. У підсумку вважаю, що дисертаційна робота може бути рекомендована до захисту у спеціалізованій раді за спеціальністю 032 Історія та археологія.

Канд. іст. наук, доц. О. М. Каковкіна (07.00.01 – історія України): Приємно відзначити, що Валерій Миколайович завершив цю працю. Безперечно, вітаю і автора, і наукового керівника, адже йдеться про велику, наполегливу роботу. Особливо приємно, що ми маємо змогу бачити якісний науковий продукт і справді цікаве дослідження, з яким я ознайомила із задоволенням. Вважаю, що озвучені зауваження є доречними й корисними та допоможуть удосконалити дослідження. Окремо хотіла б звернути увагу на формулювання наукової новизни – можливо, її варто дещо чіткіше й переконливіше розширити у вступній частині. Також, імовірно, потребує незначного доопрацювання оформлення з урахуванням вимог до обсягу, оскільки є перевищення допустимої кількості знаків. Приєднуюся до загальних висновків колег щодо того, що робота відповідає вимогам і може бути рекомендована до захисту у спеціалізованій раді за спеціальністю 032 Історія та археологія.

Д-р іст. наук, проф. Ю. А. Святець (07.00.06 – історіографія, джерелознавство та спеціальні історичні дисципліни): Робота справила позитивне враження. Вона виглядає як завершене дослідження, виконане на належному теоретико-методологічному рівні. Водночас у процесі ознайомлення виникли певні дисонанси між декларативними положеннями та їх реалізацією в тексті. Передусім звертає на себе увагу суперечність між заявленою орієнтацією на об'єктивність і використанням образних та імагологічних підходів, які за своєю природою мають суб'єктивно-конструктивний характер. Це потребує чіткішого методологічного узгодження та розмежування понять, зокрема прижиттєвих і ретроспективних образів. Також простежується методологічна еkleктика: поєднання класичного історизму з новітніми підходами (імагологія, ментальна історія тощо) не завжди виглядає достатньо узгодженим. Виникає питання співвіднесення психологізації минулого з вимогами джерелознавчого аналізу, який передбачає пріоритет фактичної бази. Автор критикує попередню історіографію за ідеологічну заангажованість, однак водночас постає питання, чи не містить сучасний антропологічно орієнтований підхід іншої форми інтерпретаційної упередженості, що також потребує рефлексії. Є певна невідповідність між заявленим обсягом дослідження (всі представники роду) та фактичним фокусом роботи, який зосереджується переважно на постатях Гната та Григорія Галаганів, тоді як інші представники залишаються периферійними. Окремого уточнення потребує інтерпретація постаті Гната Галагана та суперечність між традиційними оцінками (зокрема як «зрадника» у О. Лазаревського) і сучасними підходами, які розглядають його дії в контексті стратегій виживання еліт. Це потребує чіткішого авторського узгодження. Також потребує конкретизації термін «знеособлення», оскільки не до кінця зрозуміло, чи йдеться про усталений історіографічний концепт, чи про авторське визначення. Деякі узагальнюючі твердження (зокрема щодо унікальності позитивних оцінок окремих представників роду) виглядають недостатньо підкріплені порівняльним аналізом джерел. Окремо

варто уточнити тезу про роль періодичних видань у формуванні образу роду Галаганів, оскільки вона потребує розмежування між редакційною політикою та можливими меценатськими впливами. Водночас слід наголосити, що всі наведені зауваження мають характер рекомендацій і спрямовані на вдосконалення окремих аспектів роботи. У цілому дисертаційне дослідження є цілісним, змістовним і демонструє високий рівень наукового опрацювання. Робота заслуговує на позитивну оцінку і може бути рекомендована до захисту на спеціалізованій раді за спеціальністю 032 Історія та археологія.

Канд. іст. наук, доц. О. В. Бойко (07.00.01 – історія України): Я загалом приєднуюся до позитивних оцінок роботи. Дане дослідження є завершеним, структурованим і демонструє належний рівень опрацювання матеріалу. Водночас хотів би звернути увагу на один момент термінологічного характеру. У тексті подекуди простежується надто загальне або розширене використання окремих термінів і понять, що іноді потребує чіткішого визначення та конкретизації в межах дослідження. Попри це, загальна концепція роботи не викликає застережень, а зазначене зауваження має виключно уточнювальний характер. У цілому робота справляє позитивне враження і може бути рекомендована до захисту у спеціалізованій раді за спеціальністю 032 Історія та археологія.

Головуючий, д-р іст. наук, проф. Д. В. Архірейський (07.00.01 – історія України): Погоджуюсь із тим, що робота виконана якісно. Безперечно, маю також певні зауваження, однак значну їх частину вже озвучили колеги, тому не хотів би повторюватися. Лише коротко зазначу, що доцільно звернути увагу на переформулювання об'єкта дослідження, як уже рекомендував Віктор Іванович. Також, на мою думку, варто точніше й менш механістично представити загальнонаукові методи дослідження – не просто їх перелічити, а чіткіше пояснити їх функціонування в межах роботи. Певні зауваження стосуються й формулювань назв розділів і підрозділів, однак загальна структура та композиція роботи є логічною й послідовною, і принципових претензій немає. У цілому робота виглядає як завершене дослідження і може бути рекомендована до захисту на спеціалізованій раді за спеціальністю 032 Історія та археологія.

Якщо немає бажаних доповнень, то будемо переходити до обговорення і затвердження висновку.

ВИСНОВОК

Актуальність теми дисертації визначається кількома взаємопов'язаними ракурсами. Образи козацької старшини та дворянства в науковій літературі від XIX ст. до сьогодні були обумовлені панівними ідеологемами: від народницько-радянських уявлень про соціальну еліту XVIII–XIX ст. як про визискувачів й колаборантів до новостворених образів меценатів та провідників національної ідеї. Сучасна історіографія потребує критичної експертизи цього масиву: виявлення механізмів конструювання цих образів, а не їх поверхневого відтворення. У цьому контексті дослідження роду Галаганів, що триває майже два століття, саме по собі є репрезентативною моделлю для вивчення методологічних зсувів, інституційних впливів та ціннісних трансформацій вітчизняної історичної науки.

Рід Галаганів посідав одне з ключових місць у суспільно-політичному, економічному та культурному житті Лівобережної України XVIII–XIX ст. Представники перших поколінь активно долучалися до політичних та військових

подій першої половини XVIII ст., паралельно нарощуючи власні статки та розбудовуючи родинні маєтки. Протягом XIX ст. провідні представники роду виявляли непідробну турботу про економічне зростання своєї малої Батьківщини, її самобутній культурний розвиток, збереження специфіки й особливостей колишньої Гетьманщини, виступали на захист її інтересів перед центральною владою. Культ предків, родинні перекази, інтерес до національної історії, повага до козацького минулого ставали духовною основою та своєрідним культурним обличчям Галаганів. На тлі поширення ідей національного відродження Галагани (насамперед Григорій Павлович) активно підтримували роботу провідних діячів української культури і науки: Т. Шевченка, В. Антоновича, П. Куліша. Г. П. Галаган став одним із спонсорів видання українського історико-етнографічного та літературного часопису «Киевская старина», співзасновником Київської міської публічної бібліотеки, першим очільником Південно-Західного відділу Російського географічного товариства, фундатором Колегії Павла Галагана. Галагани залишили після себе й велику матеріальну культурну спадщину: унікальні архітектурні пам'ятки (маєтки у селах Сокиринці та Дігтярі на Чернігівщині, будівля Колегії Павла Галагана у Києві), колекцію родинних портретів, найдавніший збережений український вертеп, ряд значимих музейних артефактів. Отже, актуальність дослідження процесу історіографічного освоєння історії роду Галаганів має й джерелознавче обґрунтування.

Варто також відзначити, що значимість дослідницької уваги до поставленої проблеми визначається й тим, що рід Галаганів протягом XVIII–XIX ст. за своїм статусом та економічною потугою знаходився у найтіснішій взаємодії майже з усіма представниками еліти свого часу: Кочубеями, Скоропадськими, Маркевичами, Рігельманами та багатьма іншими. Саме тому дослідження роду Галаганів, як і його історіографічна експертиза, актуалізуються як комплекс репрезентативної проблематики в контексті вивчення різноманітних проблем історії та історіографії соціальної еліти Лівобережної України в цілому.

Родинознавчий підхід і «нова сімейна історія» утвердилися як ефективний інструмент вивчення старшинсько-дворянських династій як цілісного предмета. Продовжуючи традиції, закладені у вітчизняній історіографії Л. Ілляшевичем, О. Лазаревським, О. Марковичем, Д. Міллером, Г. Милорадовичем, В. Модзалевським, О. Оглоблиним, І. Павловським та іншими, сучасні науковці мають на цьому шляху суттєві здобутки. Однією з таких династій був рід Галаганів. І хоча його комплексне дослідження ще не створено, за майже 200 років накопичився значимий масив наукових студій, археографічних видань, архівних напрацювань, важливість критичного розгляду якого в міждисциплінарному контексті не викликає сумнівів.

Таким чином, історіографічне освоєння теми роду Галаганів є актуальним одночасно у трьох вимірах: як внесок у критичне переосмислення образів соціальної еліти України XVIII–XIX ст., як самостійний предмет вивчення визначної династії, що залишила помітний слід у вітчизняній історії, і як апробація нових методологічних підходів, здатних збагатити вітчизняну гуманітаристику.

Затвердження теми та плану дисертаційної роботи. Тема дисертації «Рід Галаганів в історіографічному освоєнні» затверджена вченою радою Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара, науковим керівником призначено доктора історичних наук, проф. О. І. Журбу (протокол № 4 від 01.12.2022 р.).

Зв'язок роботи із науковими програмами, планами, темами. Дисертація виконана в рамках науково-дослідної роботи кафедри спеціальних галузей історичного знання та дидактики історії Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара за темою: «Актуальні проблеми дослідження суспільно-політичної, економічної та духовно-культурної історії Східної Європи XIX – XXI ст.» (№ держреєстрації 0125U001329).

Наукова новизна одержаних результатів визначається сукупністю теоретичних і конкретно-історичних результатів.

Вперше:

- застосовано теорію образів до вивчення старшинсько-дворянського роду як методологічний інструментарій аналізу образів Галаганів у різні епохи;
- виділено основні етапи історіографічного освоєння роду Галаганів; визначено провідні напрямки, методологічні підходи та ціннісні установки дослідників на кожному з етапів;
- здійснено систематичний пошук і аналіз матеріалів про кожного члена роду, відображеного в науковій чи науково-популярній літературі;
- проведено повноцінну історіографічну експертизу стану вивчення роду Галаганів у вітчизняній науці;
- здійснено аналіз внеску радянських та діаспорних дослідників у формування наукового образу роду Галаганів;
- визначено основні напрямки, тематичні орієнтири та наукові осередки сучасних дослідників галаганівської проблематики.

Удосконалено:

- розуміння механізмів конструювання наукового знання про українські соціальні еліти XVIII–XIX ст. шляхом виявлення базових структур образів роду та їхнього наповнення відповідно до епохи й наукової школи, до якої належали дослідники;
- усвідомлення внеску окремих дослідників і наукових осередків другої половини XIX – початку XX ст., чия роль у вивченні теми раніше не отримала належного висвітлення;
- концептуальні рамки вивчення українського дворянства як об'єкта історіографічного аналізу шляхом застосування імагології в соціально-історичних студіях.

Дістали подальшого розвитку:

- цілісна систематизація та синтез знань про рід Галаганів. Розрізнені публікації, генеалогічні нотатки, некрологи, краєзнавчі нариси та монографічні розвідки об'єднано у внутрішньо узгоджену наукову картину;
- уявлення про Галаганів як цілісну родинну спільноту, що виконувала господарські, культурні та суспільні функції впродовж кількох поколінь;
- дослідницькі тенденції новітнього періоду та окреслення перспективних напрямків наукового пошуку у вивченні роду.

Практичне значення одержаних результатів роботи полягає в тому, що його основні положення та висновки можуть бути використані:

- у наукових та науково-популярних студіях, присвячених історії України XVIII–XIX ст: історіографічний огляд і систематизована бібліографія можуть

слугувати відправною точкою для нових досліджень з історії українського дворянства, соціальних еліт Лівобережжя та інтелектуальної історії України XVIII–XIX ст., імагологічний підхід, апробований на матеріалах роду Галаганів, може бути перенесений на вивчення інших старшинсько-дворянських родин як методологічна модель, зібрані біографічні та генеалогічні дані про маловідомих членів роду можуть стати основою для подальших генеалогічних розвідок;

- *у навчальному процесі*: матеріали дисертаційного дослідження можуть бути використані для підготовки навчальних курсів з історії України, джерелознавства та історіографії як ілюстрація механізмів формування наукового знання про вітчизняні соціальні еліти;

- *у просвітницькій та краєзнавчій роботі*: результати дослідження можуть лягти в основу краєзнавчих видань, виставок та публічних лекцій, присвячених культурній та господарській спадщині Лівобережної України. Відновлені біографії представників роду можуть бути використані у патріотичних заходах, відкритих столах і семінарах як конкретні приклади формування української культурної еліти. Дослідження сприяє поглибленню суспільного інтересу до регіональної історії та збереженню пам'яті про українські старшинсько-дворянські родини, які визначали соціально-культурне, політичне та інтелектуальне життя своєї доби.

Особистий внесок здобувача полягає у постановці та вирішенні актуальної наукової проблеми. Наукові висновки та положення, сформульовані у дисертації, належать здобувачу та є його особистим науковим доробком. Тези та виголошені на конференціях доповіді є самостійними. 3 статті у фахових виданнях є самостійними. 1 стаття написана у співавторстві із науковим керівником, доктором історичних наук, професором Журбою Олегом Івановичем. Дисертаційна робота є самостійно виконаною науковою працею.

Апробація результатів дослідження. Результати дослідження апробовані у виступах на конференціях і семінарах: «XXXIV сесія Дніпровського осередку Наукового товариства імені Шевченка, присвячена 150-річчю НТШ» (Дніпро, 9–10 березня 2023 р.); «77-ма Міжнародна наукова конференція «Каразінські читання (історичні науки)» (26 квітня 2024 р.); «Травневі студії 2024: історія, археологія та міжнародні відносини в умовах війни» (Вінниця, 2 травня 2024 р.); «V Яворницькі читання, присвячені 170-річчю від дня народження академіка Д. І. Яворницького» (Дніпро, 6–7 листопада 2025 р.).

Публікації. Результати дисертаційного дослідження відображені у 8 наукових працях. Серед них: 4 статті опубліковано у виданнях, включених до списку фахових видань України з історичних наук (категорія Б), із них 1 стаття написана у співавторстві із науковим керівником. Зміст дисертації додатково розкривають 4 позиції матеріалів наукових конференцій.

Список публікацій здобувача за темою дисертації:
Наукові праці, у яких опубліковані основні результати дослідження

1. Додух В. М. Образ Гната Галагана в Історіографії. *Науково-теоретичний альманах Грані*. 2026. Т. 29. Вип. 1. С. 69–77.

DOI: <https://doi.org/10.15421/172657>

URL: <https://grani.org.ua/index.php/journal/article/view/2302/2293>

2. Додух В. М. Образ роду Галаганів в історіографії кінця XIX – початку XX ст. *Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка: історичні науки*. 2024. Т. 43. С. 54–71.

DOI: <https://doi.org/10.32626/2309-2254.2024-43.54-70>

URL:

https://drive.google.com/file/d/1GMc9HNOXqdtEhJLcgMSKziVVZ7tXk4qS/view?usp=drive_link

3. Додух В. М. Образи маєтку роду Галаганів у с. Сокиринці в історіографії кінця XIX – початку XX ст. *Дослідження з історії і філософії науки і техніки*. 2024. Т. 33. № 1. С. 132–139.

DOI: <https://doi.org/10.15421/272414>

URL: <https://vestnikdnu.dp.ua/index.php/ifnit/article/view/194/202>

4. Журба О. І., Додух В. М. Образ Г. П. Галагана на сторінках журналу «Киевская старина». *Дослідження з історії і філософії науки і техніки*. 2021. Т. 30. № 1. С. 78–85.

DOI: <https://doi.org/10.15421/272108>

URL: <https://vestnikdnu.dp.ua/index.php/ifnit/article/view/76/82>

Журба О. І. здійснив концептуалізацію дослідження та формулювання наукової проблеми, окреслення вектору дослідження, провів розробку загального методологічного підходу, первісний пошук та попередній добір джерельного матеріалу, присвяченого образу Г. П. Галагана на сторінках «Киевской старины», долучився до обговорення отриманих результатів та інтерпретації висновків щодо представлення особи Г. П. Галагана у журналі.

Додух В. М. безпосередньо провів дослідження, систематичне опрацювання та критичний аналіз усіх публікацій «Киевской старины», присвячених особі Г.П. Галагана. Визначив основні риси образу героя на сторінках даного журналу,

окреслив мотивацію авторів щодо створення відповідних публікацій на сторінках журналу, здійснив порівняльний аналіз їхніх публікацій. Провів формулювання та обґрунтування висновків щодо природи образу Г. П. Галагана в «Киевской старине».

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

1. Додух В. М. Образ Г. П. Галагана у працях А. І. Степовича. *Каразінські читання (історичні науки): Тези доповідей 77-ї Міжнародної наукової конференції, Харків, 26 квітня 2024 р.* Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2024. С. 15–17. URL: <https://history.karazin.ua/themes/history/resources/4c2b1f1648822465348b222632ba7c0a.pdf>

2. Додух В. М. Образ Гната Галагана у творчості Д. І. Яворницького. *V Яворницькі читання, присвячені 170-річчю від дня народження академіка Д. І. Яворницького, 6–7 листоп. 2025* / ред.: Д. В. Архірейський та ін. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2025. С. 40–44. URL:

https://www.dnu.dp.ua/docs/ndc/2025/materiali_konferentciy/19_2025_18_12_ostanni.pdf

3. Додух В. М. Образ роду Галаганів у довідковій та енциклопедичній літературі. *Студії з історії Придніпров'я: Матеріали XXXIV сесії Дніпровського осередку Наукового товариства імені Шевченка, присвяченої 150-річчю НТШ. Дніпро, 9–10 березня 2023 р.* / Відпов. ред. Д. Архірейський; ред. кол.: О. Дяченко, О. Каковкіна, О. Посулько, В. Савчук, С. Світленко. Дніпро, 2023. С. 41–45. URL: https://www.dnu.dp.ua/docs/ndc/2023/materiali%20konf/2_%D0%A1%D1%82%D1%83%D0%B4%D1%96%D1%97%20%D0%B7%20%D1%96%D1%81%D1%82%D0%BE%D1%80%D1%96%D1%97_%D0%BD%D0%BE%D0%B2.pdf

4. Додух В. Образ Гната Галагана в історіографії другої половини XIX ст. *Травневі студії: історія, міжнародні відносини: збірник матеріалів VI Міжнародної наукової конференції студентів і молодих вчених «Травневі студії 2024: історія, археологія та міжнародні відносини в умовах війни»* / за заг. ред. Ю. Т. Темірова. Вінниця: ДонНУ імені Василя Стуса, 2024. С. 143–144. URL: <https://jts.donnu.edu.ua/article/view/16058>

На підставі заслуховування та обговорення доповіді В. М. Додуха про основні положення дисертаційної роботи, питань та відповідей на них

УХВАЛИЛИ:

1. Підготовлена аспірантом кафедри спеціальних галузей історичного знання та дидактики історії Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара Додухом Валерієм Миколайовичем дисертація є самостійною, завершеною працею, в якій отримані нові науково обґрунтовані результати, що розв'язують конкретне наукове завдання у галузі історіографії, джерелознавства та спеціальних історичних дисциплін. Дисертація відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії затвердженого постановою Кабінету Міністрів № 44 від 12.01.2022 р. (в редакції 01.01.2024 р.).

2. Рекомендувати дисертаційну роботу Додуха Валерія Миколайовича на тему: «Рід Галаганів в історіографічному освоєнні» до захисту в разовій спеціалізованій

вченій раді на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 032 Історія та археологія.

3. Клопотати перед Вченою радою університету розглянути питання про створення спеціалізованої вченої ради для проведення разового захисту дисертації на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 032 Історія та археологія Додуха Валерія Миколайовича у такому складі:

ВІДОМОСТІ

про членів спеціалізованої вченої ради для разового захисту дисертації на здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності **032 Історія та археологія**

аспіранта **Додуха Валерія Миколайовича** на тему:

«Рід Галаганів в історіографічному освоєнні»

у Дніпровському національному університеті імені Олеся Гончара Міністерства освіти і науки України

№ з/п	Прізвище, ім'я, по батькові	Місце основної роботи, підпорядкування, посада	Науковий ступінь, шифр, назва спеціальності, за якою захищена дисертація, рік присудження	Вчене звання (за спеціальністю, кафедрою), рік присвоєння	Наукові публікації, опубліковані за останні п'ять років, за науковим напрямом, за яким підготовлено дисертацію здобувача
1	2	3	4	5	6
1.	Ващенко Володимир Володимирович (голова)	Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара, Міністерство освіти і науки України, професор кафедри історії України	доктор історичних наук; 07.00.06 – історіографія, джерелознавство та спеціальні історичні дисципліни, 2009 р.	старший науковий співробітник, 2007 р.	<p>1. Ващенко В. (2024) Візуалізація образів української історіографії в публічному дискурсі XIX ст.: «відсутні патріархи» очима М. Грушевського. <i>Старожитності Лукомор'я</i>, 1, 65–78. (фахове видання категорії Б). DOI: https://doi.org/10.33782/2708-4116.2024.1.249 URL: http://www.lukomor.mosk.mksat.net/index.php/lukomor/article/view/249</p> <p>2. Ващенко В. (2023) Реценсія образу турок та кримських татар в інтелектуальній історії М. Драгоманова: Російська імперія як «російська Туреччина». <i>Zaporizhzhia Historical Review</i>, 59, 211–215. (фахове видання категорії Б). DOI: https://doi.org/10.26661/zhv-2022-7-59-20 URL: https://history.znu.edu.ua/index.php/journal/article/view/2467/2268</p> <p>3. Ващенко В., Вернер В. (2023) Пієтистська інтелектуальна мережа в Україні та конструювання образів Всеросійської імперії XVIII ст. (від Ф. Прокоповича до Г. Сковороди). Дніпро. 176 с. ISBN: 978-966-921-346-4</p> <p>4. Ващенко В. В. (2026) Археографія як метод історіографічного освоєння історії дворянства Лівобережної України XIX ст. <i>Актуальні питання у сучасній науці</i>, 3, 711–720. (фахове видання категорії Б). DOI: https://doi.org/10.52058/2786-6300-2026-3(45)-</p>

					711-720 URL: https://perspectives.pp.ua/index.php/sn/article/view/39459/39474
2.	Воронов Віктор Іванович (рецензент)	Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара, Міністерство освіти і науки України, доцент кафедри спеціальних галузей історичного знання та дидактики історії	кандидат історичних наук; 07.00.06 – історіографія, спеціальні історичні дисципліни та методи історичного дослідження, 1996 р.	доцент кафедри історіографії, та джерелознавства, 2003 р.	<p>1. Воронов В. (2024) Комеморація Тараса Шевченка на українських землях на рубежі XIX–XX ст. (за матеріалами «Киевской старины»). <i>Грані</i>, 1, 23–35. (фахове видання категорії Б). DOI: https://doi.org/10.15421/172404 URL: https://grani.org.ua/index.php/journal/article/view/1997/1962</p> <p>2. Воронов В. (2024) Обставини перепоховання Тараса Шевченка у листах і спогадах Григорія Честахівського. <i>Старожитності Лукомор'я</i>, 1, 44–55. (фахове видання категорії Б). DOI: https://doi.org/10.33782/2708-4116.2024.1.247 URL: https://www.lukomor.mosk.mksat.net/index.php/lukomor/article/view/247/243</p> <p>3. Воронов В. (2023) Наукові взаємозв'язки Д. Яворницького з Д. Багалієм (за матеріалами листування істориків). <i>Дослідження з історії і філософії науки і техніки</i>, 2, 60–67. (фахове видання категорії Б). DOI: https://doi.org/10.15421/272323 URL: https://vestnikdnu.dp.ua/index.php/ifnit/article/view/167/190</p> <p>4. Воронов В. (2026) Олександр Лазаревський та Григорій Галаган: до історії міжособистісного “конфлікту”. <i>Вісник науки та освіти</i>, 3, 3555–3570. (фахове видання категорії Б). DOI: https://doi.org/10.52058/2786-6165-2026-3(45)-3555-3570 URL: https://perspectives.pp.ua/index.php/vno/article/view/40168/40183</p>
3.	Шандра Валентина Степанівна (опонент)	Інститут історії України, Національна академія наук України, старший науковий співробітник відділу історії України XIX – початку XX ст.	доктор історичних наук; 07.00.06 – Історіографія, джерелознавство та спеціальні історичні дисципліни, 2002 р.	професор; 07.00.01 – Історія України, 2010 р.	<p>1. Шандра В., Карліна О. (2023) Польські маніфестації у Правобережній Україні напередодні Січневого повстання 1863 р.: учасники, вимоги, наслідки. <i>Український історичний журнал</i>, 3, 69–95. (видання у базі Web of Science). DOI: https://doi.org/10.15407/uhj2023.03.069 URL: https://resource.history.org.ua/publ/UIJ_2023_3_5</p> <p>2. Шандра В. (2024) Відмова від військової служби в російській армії в роки Першої світової війни як антивоєнний соціальний протест. <i>Український історичний журнал</i>, 6, 113–127. (видання у базі Web of Science). DOI: https://doi.org/10.15407/uhj2024.06.113</p>

					<p>URL: https://resource.history.org.ua/publ/UIJ_2024_6_8</p> <p>3. Шандра В. С. (2025) До історії першого народного училища у Києві. <i>Київська Академія</i>, 22, 288–312. (фахове видання категорії Б). DOI: https://doi.org/10.18523/1995-025X.2025.22.288-312 URL: https://ka.ukma.edu.ua/article/view/345789</p>
4.	Посохова Людмила Юрївна (опонент)	Харківський національний університет ім. В. Н. Каразіна, професор кафедри історії України	доктор історичних наук; 07.00.01 – Історія України, 2012 р.	професор кафедри історії України, 2015 р.	<p>1. Posokhova L. (2022) «Similis Simili Gaudet»: Lavrentiy Kordet and Hryhoriy Skovoroda. <i>Kyiv-Mohyla Humanities Journal</i>, 9, 130–146. (видання у базі Scopus). DOI: https://doi.org/10.18523/kmhj270838.2022-9.130-146 URL: http://kmhj.ukma.edu.ua/article/view/270838</p> <p>2. Посохова Л. (2022) «Читабельний простір» козацької старшини другої половини XVIII століття: особиста бібліотека Степана Лашкевича. <i>Рукописна та книжкова спадщина України</i>, 29, 151–167. (видання у базі Scopus). DOI: https://doi.org/10.15407/rksu.29.151 URL: http://rksu.nbu.gov.ua/cgi-bin/rksu/jrn.exe?I21DBN=EN&P21DBN=rksu&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta_en&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=rks_2022_29_11</p> <p>3. Posokhova L. (2024) The Legacy of Antiquity in Educational and Cultural Practices of Orthodox Colleges of Ukraine in the 18th century. <i>Eminak</i>, 2, 83–95. (видання у базі Scopus). DOI: https://doi.org/10.33782/eminak2024.2(46).707 URL: https://www.eminak.net.ua/index.php/eminak/article/view/707</p> <p>4. Посохова Л. (2025) Книги польською мовою в бібліотеці Чернігівського колегіуму. <i>Рукописна та книжкова спадщина України</i>, 2, 5–24. (видання у базі Scopus). DOI: https://doi.org/10.15407/rksu.37.005 URL: http://rksu.nbu.gov.ua/cgi-bin/rksu/jrn.exe?I21DBN=EN&P21DBN=rksu&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta_en&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=rks_2025_2_3</p> <p>5. Посохова Л. (2025) Твори мислителів доби Просвітництва у приватних бібліотеках духовенства Гетьманщини та Слобідської України другої половини XVIII – початку XIX ст. <i>Український історичний журнал</i>, 3, 105–121. (видання у базі Web of Science). DOI: https://doi.org/10.15407/uhj2025.03.105</p>

					URL: http://uhj.history.org.ua/doc/UIJ_2025_3_8
5.	Будзар Марина Михайлівна (опонент)	Київський столичний університет імені Бориса Грінченка, Міністерство освіти і науки України, доцент кафедри історії України	кандидат історичних наук; 26.00.01 – теорія та історія культури, 2010 р.	доцент кафедри історії України, 2012 р.	<p>1. Будзар М., Ковальов Є. (2026) Епістолярний діалог Григорія Галагана й Осипа Бодяньського. <i>Рукописна та книжкова спадщина України</i>, 1, 163–188. (видання у базі Scopus). DOI: https://doi.org/10.15407/rksu.40.163 URL: http://rksu.nbuu.gov.ua/cgi-bin/rksu/jrn.exe?I21DBN=EN&P21DBN=rksu&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta_en&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=rks_2026_1_11</p> <p>2. Будзар М. (2025) Маєток Покорщина Дараганів / Галаганів у дослідженні Тетяни Мішківської. Публікація тексту. <i>Київські історичні студії</i>, 1, 122–137. (фахове видання категорії Б). DOI: https://doi.org/10.28925/2524-0757.2025.112 URL: https://istorstudio.kubg.edu.ua/index.php/journal/article/view/428</p> <p>3. Будзар М., Терещенко Т. (2024) Колегія Павла Галагана у мемуаристиці Андроника Степовича. <i>Дослідження з історії та філософії науки і техніки</i>, 2, 102–112. (фахове видання категорії Б). DOI: https://doi.org/10.15421/272424 URL: https://vestnikdnu.dp.ua/index.php/ifnit/article/view/205/213</p> <p>4. Будзар М., Ярмоленко Я. (2023) Портрети XVIII ст. з фамільної галереї Галаганів: соціокультурна динаміка у візуальних образах історії. <i>Київські історичні студії</i>, 1, 144–156. (фахове видання категорії Б). DOI: https://doi.org/10.28925/2524-0757.2023.117 URL: https://istorstudio.kubg.edu.ua/index.php/journal/article/view/361</p>

Результати відкритого голосування:

«За» – 6 осіб.

«Проти» – немає.

«Утрималися» – немає.

Рішення прийнято одноголосно.

Голова
міжкафедрального семінару

Секретар

Дмитро АРХІРЕЙСЬКИЙ**Олег БОЙКО**